

Fernand Diederich, Mme Lydie Err (par M. Alex Bodry), MM. Ben Fayot, Jean-Pierre Klein, Mme Lydia Mutsch (par M. Ben Fayot), MM. Roger Negri, Jos Scheuer, Romain Schneider, Roland Schreiner et Mme Vera Spautz;

MM. Xavier Bettel (par M. Henri Grethen), Niki Bettendorf, Mme Anne Brasseur, M. Emile Calmes (par M. Claude Meisch), Mme Colette Flesch, MM. Charles Goerens, Henri Grethen, Paul Helminger, Claude Meisch et Carlo Wagner;

MM. Claude Adam, François Bausch, Félix Braz, Camille Gira, Jean Huss, Henri Kox et Mme Viviane Loschetter;

MM. Gast Gibéryen, Jacques-Yves Henckes, Jean-Pierre Koepp et Robert Mehlen;

M. Aly Jaerling.

Gëtt d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass et esou decidéiert.

5. 5346/5420 - Projet de loi portant introduction d'un Code du Travail (suite)

Mir stëmmen elo of iwwert de Projet de loi 5346 betreffend de Code du Travail. D'Diskussioun, déi mer haut de Moie gefouert hunn.

Vote sur l'ensemble du projet de loi et dispense du second vote constitutionnel

De Projet de loi iwwert de Code du Travail ass eestëmmeg ugeholl mat 60 Jo-Stëmmen.

Ont voté oui: Mmes Sylvie Andrigh-Duval, Nancy Arendt, M. Lucien Clement, Mmes Christine Doerner, Marie-Josée Frank, Marie-Thérèse Gantenbein-Koullen, MM. Marcel Glesener, Norbert Hauptert, Mme Françoise Hetto-Gaasch (par M. Marcel Oberweis), MM. Ali Kaes, François Maroldt, Paul-Henri Meyers, Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Patrick Santer, Marcel Sauber, Jean-Paul Schaaf, Marco Schank, Marc Spautz, Mme Martine Stein-Mergen, MM. Fred Sunnen, Lucien Thiel, Lucien Weiler et Michel Wolter;

MM. Marc Angel (par M. Roger Negri), Alex Bodry, John Castegnaro, Mme Claudia Dall'Agnol (par M. Ben Fayot), M. Fernand Diederich, Mme Lydie Err (par M. Alex Bodry), MM. Ben Fayot, Jean-Pierre Klein, Mme Lydia Mutsch (par M. John Castegnaro), MM. Roger Negri, Jos Scheuer, Romain Schneider, Roland Schreiner et Mme Vera Spautz;

MM. Xavier Bettel (par M. Henri Grethen), Niki Bettendorf, Mme Anne Brasseur, M. Emile Calmes (par M. Claude Meisch), Mme Colette Flesch, MM. Charles Goerens, Henri Grethen, Paul Helminger, Claude Meisch et Carlo Wagner;

MM. Claude Adam, François Bausch, Félix Braz, Camille Gira, Jean Huss, Henri Kox et Mme Viviane Loschetter;

MM. Gast Gibéryen, Jacques-Yves Henckes, Jean-Pierre Koepp et Robert Mehlen;

M. Aly Jaerling.

Gëtt d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass et esou decidéiert.

Mir kommen elo zur Diskussioun vum leschte Projet vum eisem Ordre du jour, eng Direktiv iwwert d'Gläichbehandlung op der Aarbecht. D'Wuert huet de Rapporteur, den honorabelen Här Ali Kaes.

Une voix.- Très bien.

6. 5518 - Projet de loi portant

1. transposition de la directive 2000/43/CE du Conseil du 29 juin 2000 relative à la mise en œuvre du principe de l'égalité de traitement entre les personnes sans distinction de race ou d'origine ethnique;

2. transposition de la directive 2000/78/CE du Conseil du 27 novembre 2000 portant création d'un cadre général en faveur de l'égalité de traitement en matière d'emploi et de travail;

3. modification des articles 8 et 13 de la loi du 12 septembre 2003 relative aux personnes handicapées;

4. abrogation de l'article 6 de la loi modifiée du 12 mars 1973 portant réforme du salaire social minimum

Rapport de la Commission du Travail et de l'Emploi

M. Ali Kaes (CSV), *rapporteur*.- Här President, Dir Dammen an Dir Hären, de Beruff an d'Beschäftegung sinn déi zwee Piliere, déi d'Chancëgläichheet tëschent de Mënsche garantéieren. Si droen dozou bäi, datt d'Mënschen um wirtschaftlechen, kulturellen a soziale Liewen deelhuelen.

Zënter Jorzéngte setzt sech d'EU fir d'Schafung vun engem Raum vu Fräiheet, Sécherheet a Recht an. Dëst ambitiëst Zil, wéi och d'sozial Cohésion, kann duerch all Zort vun Diskriminatioun a Gefor bruecht ginn. Et ass duerfir net weider verwonnerlech, datt d'EU sech zënter Joren a Jorzéngte fir d'Chancëgläichheet asetzt an all Form vun Diskriminatioun bekämpft. D'Charta iwwert d'Grundrechter vun der EU gesäit iwwregens d'Eliminatioun vun all Form vun Diskriminatioun vir.

Et gëtt nach aner international Instrumenter vun deemselwechte Format, wéi d'Charta iwwert d'Grundrechter vun der UNO vun 1945. Dëst Instrument verbitt zum Beispill d'Diskriminatioun opgrond vun der Rass, esou wéi och d'allgemeng Mënscherechterklärung vun 1948, fir just dës zwee Instrumenter ze nennen.

De Sommet vun Amsterdam ass decisiv gewiescht. Zënter deem Sommet an dem Traité vun Amsterdam gehéiert de Kampf géint d'Diskriminatioun zu den europäesche Kompetenzen. D'EU huet sech mam Traité vun Amsterdam déi néideg legal Basis ginn, fir kënnen méi effizient géint d'Diskriminatioun virzegoen.

Konkret huet d'EU am Joer 2000 zwou Direktiven adoptéiert, déi eng Rei vu Grundsätz a minimal Ufuerderunge festleeën. D'EU-Bierger sollen alleguerten an de Genoss vun engem minimale Schutz géint d'Diskriminatioun kommen.

Et kann een u sech nach ervirhiewen, datt an deemem Beräich, an obschonns d'Zil ganz ambitiëst war an nach ëmmer ass, d'EU-State relativ schnell en Accord fonnt hunn, am Géigesaz zu anere Beräicher, wou sech d'Négociatiounen heiansdo iwwer Joren hinzéie respektiv net weiderkommen.

De virleiende Gesetzesprojet setzt dës zwou Direktiven an nationaalt Recht ëm. D'EU-Bierger gi geschützt virun Diskriminatiounen opgrond vun der ethnescher Ofstammung oder der Rass, vun der Relioun oder vun den Iwwerzeegungen, opgrond vun engem Handicap, vum Alter oder vun der sexueller

Orientéierung, an dëst an enger Rei vu Beräicher. Dozou gehéiert d'Beschäftegung an déi allgemeng wéi och déi berufflech Bildung, d'sozial Sécherheet souwéi den Zougang zu Wuere, Déngschtleeschungen a Wunnengen.

Dir Dammen an Dir Hären, erlaabt mer nach eng kleng Remarque, wat de Werdegang vum Projet de loi ugeet, éier ech op déi wichtegst Punkte wëll ze schwätze kommen.

De virleiende Gesetzesprojet setzt souwuel d'Direktiv vum 29. Juni 2000 wéi och d'Direktiv vum 27. November vum selwechte Joer ëm. An enger éischter Etapp hat d'Regierung decidéiert, déi zwou Direktiven iwwert de Wee vun zwee verschidene Projeten ëmzesetzen: de Projet 5248 an de Projet 5249.

De Statsrot huet awer dës Approche vun der Regierung a sengen Avisé kritiséiert an d'Regierung opgefuerdert, en eenzege Gesetz iwwert de Gläichbehandlungsgrundsatz ze deponéieren, dat all d'Motiver vun der Diskriminatioun soll zrëckbehalen. D'Regierung huet dunn dem Avis vum Statsrot Rechnung gedroen. De virleiende Gesetzesentwurf entsprécht enger integréierter Approche vun der Problematik „Diskriminatioun“.

De virleienden Text deckt de Champ d'application of vun der Direktiv vum 29. Juni 2000, dee méi vaste ass wéi dee vun der Direktiv vum November vum selwechte Joer, déi sech just op den Emploi an den Travail bezitt, an en integréiert d'Diskriminatiounsmotiver vun deenen zwee Instrumenter.

Zur Informatioun: D'Direktiv vum Juni 2000 bezitt sech just op rassistesch an ethnesch Diskriminatiounen, am Géigendeel zu der Direktiv vum November 2000, fir déi zum Beispill den Alter oder d'Relioun en Diskriminatiounsfaktor ka sinn. D'Auteure vum Text hu sech also net un eng strikt Transposition vun den europäeschen Texter gehalen, wat awer kee Problem duerstellt. D'EU-State si jo verpflichtet, minimal Regeln anzehalen, mä si kënnen selbstverständlech méi favorabel Dispositiounen an hirem Nationalrecht virgesinn, wat hei de Fall ass.

Jiddferen ass u sech vun den Dispositiounen vum virleienden Text concernéiert, souwuel physisch Leit wéi och sou genannte Personnes morales. Derbäi kann een nach ervirhiewen, datt et sech bei de Personnes morales souwuel ëm privat Betriber wéi och ëm öffentliche Organismen handelt. D'Statsbeamte si vum Champ d'application vun virleienden Text ausgeschloss.

Dat, Dir Dammen an Dir Hären, war iwwregens e ganz besonnesch ëmstriddene Punkt. De Statsrot huet a sengem éischten Avis souguer mat enger Opposition formelle gedroht, falls den Text d'Ausschließung vun der Fonction publique géif weider virgesinn.

D'Kommissioun war awer der Meinung, et misst een dës Punkt bäibehalen. De Projet de loi 5583, dee vum Minister vun der Fonction publique viru kuerzem deponéiert gouf a viraussichtlech am Hierscht wäert kënnen gestëmmt ginn, regelt d'Fro vun der Diskriminatioun an der öffentlecher Funktioun.

Fir de Statsrot ass d'Tatsaach, datt en anere Projet de loi de Volet Diskriminatioun am Kader vun der Fonction publique regelt, a sech net zefridde stellend, ouni awer seng Opposition formelle bäizebehalen. Au contraire, de Statsrot mengt, an deemem Fall missten zumindest déi zwee Projeten zesumme gestëmmt ginn.

Wéi ech et schonns gesot hunn, de Projet de loi 5583 wäert eréischt am Hierscht kënnen gestëmmt ginn. De Statsrot huet dës Projet awer

zimlech negativ aviséiert. Et gëtt nach e puer Punkten, déi am Kader vun deemem Projet de loi gekläert musse ginn.

D'Kommissioun ass awer der Meinung, datt een net muss bis am Hierscht waarden, fir de virleiende Projet ze stëmmen. Si gëtt ze bedenken, datt d'Concomitance vun deenen zwee Projeten, op déi de Statsrot hält, net heescht, datt déi zwee Texter deeselwechten Dag musse gestëmmt ginn. Fir d'Kommissioun geet et duer, datt déi zwee Projeten esou schnell wéi méiglech evakuéiert kënnen ginn.

Doriwwer eraus ass awer d'Kommissioun der Meinung, datt et besser gewiescht wier wann d'Regierung d'Problematik vun der Diskriminatioun am privaten an am öffentlichen Secteur an engem eenzege Text ugeschnidden a geregelt hätt. Si fuerdert d'Regierung duerfir op, an Zukunft virun allem bei der Transposition vun Direktiven opzepassen, datt zwee verschidde Instrumenter, déi awer déiselwecht Matière uschneiden, iwwert de Wee vun engem eenzege Text ëmgesat solle ginn, an dëst am Sënn vun engem gréisstméigleche Verständnis vun de rechtlechen Dispositiounen.

Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, de virleienden Text setzt e puer wichteg Akzenter, op déi ech gäre géif agoen.

De Projet de loi verbitt formell all Form vun direkter oder indirekter Diskriminatioun opgrond vun der Relioun oder vun den Iwwerzeegungen, vum Alter oder engem Handicap, vun der sexueller Orientéierung oder Neigung vun engem Persoun oder opgrond vun der ethnescher Ofstammung oder der Rass. Wat déi zwee lescht Motiver ugeet, ass et egal, ob d'Zougehéieregkeet zu enger bestëmmter Rass oder engem Vollekstamm reell oder fiktiv ass. Et geet duer, datt een en Ënnerscheed mécht an eng Persoun ganz einfach anescht behandelt.

De virleienden Text definéiert och d'Konzept vun der Diskriminatioun. Souwuel d'direkt wéi och d'indirekt Diskriminatioun ass verbueden.

Et schwätzt ee vun direkter Diskriminéierung, wann eng Persoun opgrond vun engem virdrun erwähnte Motiv par rapport zu enger anerer Persoun manner virdeelhaft behandelt gouf. Eng indirekt Diskriminatioun läit vir, wann eng scheinbar neutral Dispositioun eng Persoun benodelegt, wéinst hire Relioun oder hirem Alter oder hire ethnescher Ofstammung. Dat ass zum Beispill de Fall, wann ee fir en Aarbechtsposte speziell Kenntnisser am Beräich vun den neien Technologien freet, wou normalerweis einfach Kenntnisser duerginn, wuelwëssend, datt eeler Aarbechter net esou spezifesch Kenntnisser noweise kënnen. Fir datt eng indirekt Diskriminatioun virläit, dierf déi entsprechend Dispositioun oder Praxis net objektiv gerechtfertegt sinn.

Den Harcèlement ass am neie Gesetz agebonnen. Nom virleiende Gesetzesentwurf gëllt den Harcèlement als eng Form vun Diskriminatioun, wann - ech zitieren den Text - «(...) un comportement indésirable lié à un des motifs y visés», wéi den Alter oder d'Relioun oder den Handicap, «se manifeste, qui a pour objet ou pour effet de porter atteinte à la dignité d'une personne et de créer un environnement intimidant, hostile, humiliant ou offensant» virläit. En einfachen Akt oder Behuelen, och ausserhalb vun enger Aarbechtsrelatioun, geet duer.

Nieft dem Verbuet vun all Form vun Diskriminatioun gesäit de virleienden Text awer och Ausnahme vir. A bestëmmte Fäll, ënner bestëmmte Konditiounen oder Ëmstänn gëllt eng ongläich Behandlung net als Diskriminatioun.

Dat ass zum Beispill de Fall, wann déi ongläich Behandlung, opgrond vun enger bestëmmter berufflecher Tätigkeet, eng wëssentlech an

entscheidend Viraussetzung duerstellt. Et muss sech ëm e rechtmässigen Zweck an eng proportiونيéiert Ufuerderung handelen.

Eng ongläich Behandlung opgrond vun der Relioun oder vun der Iwwerzeegung vun engem Persoun ass am Kader vu beruffleche Relatiounen mat enger Kierch oder enger analoger Organisatioun net diskriminatoresch nom virleienden Text.

Zwou Konditiounen mussen awer erfüllt sinn: D'Relioun oder d'Iwwerzeegung mussen eng wesentlech berufflech, legitim an och am Hibleck op d'Ethik vun der Organisatioun gerechtfertegt Ufuerderung duerstellen, an déi ongläich Behandlung muss an engem Gesetz oder enger Praxis virgesi sinn, an dëst virun deem datt de virleienden Text a Kraaft trëtt.

D'Diskriminatiounen opgrond vum Alter sinn och erlaabt, wa se de legitimen Objektive vun der Beschäftigungspolitik oder dem Aarbechtsmaart zum Beispill entsprechen.

En anere wichtige Punkt, deen ervirgestrach ka ginn, ass d'Méiglechkeet fir kënnen spezifesch Moosnamen ze huelen, fir d'Noederler vun engem Diskriminatiounsmotiv opzehiewen. An anere Wieder: De virleienden Text gesäit d'Méiglechkeet vun de sou genannten „actions positives“ vir, notamment am Kader vun der Beschäftegung an der Formatioun vun de Behënnerten.

De virleienden Text begnügt sech net domat, d'Diskriminatioun ze definéieren an ze verbidden, e gesäit och Rekursméiglechkeete fir d'Affer vun Diskriminatiounen vir. Net nëmmen d'Affer selwer kann, am Fall vun enger ongläicher Behandlung, eng Klo viru Geriicht areechen, mä och ënner verschidde Konditiounen d'A.s.b.l.en an d'Gewerkschaften.

Wann d'Affer déi éischt Indizien, déi eng Diskriminatioun présu-méiere loosson, bewiese muss, esou ass et awer um Défendeur ze bewiesen, datt him keng ongläich Behandlung kann nogewise ginn. De virleiende Gesetzesprojet innovéiert um Gebitt vun der Charge de la preuve a stellt domadder sécher, datt d'Gesetz och an der Praxis wäert kënnen ugewannt ginn.

Ech wëllt nach kuerz zwee wichteg Elementer vum Gesetzesprojet ervirhiewen, éier ech mäi mëndleche Rapport ofschléissen.

Wann de virleienden Text gestëmmt an a Kraaft triede wäert, gëllen d'Diskriminatiounen, esou wéi se am Kader vum Gesetzesprojet 5518 definéiert ginn, als Strofdot, a mir wäerten e Centre pour l'égalité de traitement schaffen, deen ënner anerem fir d'Affer eng grouss Hëllef wäert sinn.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ech wëllt mäi Rapport ofschléisse mam Hibleck op d'nächst Joer, d'Joer 2007, d'europäescht Joer vun der Chancëgläichheet. Fir den EU-Kommissär Spidla ze zitieren: „D'Joer 2007“, seet hien, „wäert den Ustrengunge fir eng onageschränkten Uwendung vun den Antidiskriminatiounsmoosname vun der EU en neien Impuls ginn.“

Ouni d'nächst Joer ofzewaarden, léif Kolleeginnen a Kolleegen, kënnen mer eis schonn elo fir eng reell Gläichbehandlung am alldeegleche Liewe beméien, andeems mer de virleienden Text stëmmen.

Erlaabt mer nach eng lescht Bemierkung oder Appel: Ech wier frou, wann de Projet de loi 5583 esou schnell wéi méiglech direkt am Hierscht kéint gestëmmt ginn. An ech fuerdere jiddferen op, dee mat deem Text ze dinn huet, vläicht d'Vakanz dozou ze benotzen, fir intensiv um Text ze schaffen. Et ass wichteg, d'Diskrepanz, déi um Niveau vun der Diskriminatioun tëschent dem privaten an dem öffentlichen Secteur existéiert, esou schnell wéi méiglech opzehiewen.

(Coups de cloche de la Présidence)

M. le Président.- Här Kaes, ech bieden Iech zum Schluss ze kommen.

M. Ali Kaes (CSV), *rapporteur*.- Ech sinn domadder um Schluss.

Ech erlabe mer, wann den Här Grethen mer dat nach zougesteet, Merci ze soen der Aarbechtskommissioun, de Mataarbechter vun der Fraktioun, der Chamber an awer och vum Ministère. Et war e ganz komplizéierte Projet. Ganz speziell wéilt ech do ernimmen d'Madame Rangan, d'Madame Welter an den Här Bisenius.

An deem Sënn soen ech Iech Merci fir d'Nolauschteren.

Plusieurs voix.- Très bien!

M. le Président.- Merci, Här Kaes. Den Här Spautz, wann ech gléift.

Une voix.- Sechs Minutten iwwerzunn!

(Interruptions)

M. le Président.- Jo, mir hu während deene leeschten zwee Deeg ëmmer de Rapporteurs d'Zäit vun de Fraktioun mat eriwerginn. Fir den Hierscht kënnst eng kloer an eng däitlech Décisioun heiriwwer, ob d'Zäit vun de Fraktiounen oder vun de Motiounen därerf mat eriwergenholl ginn, jo oder neen. Esou wéi et elo leeft, behandle mer nämlech kee Mënsch gläich hei an deem Haus, an dat kann net sinn!

(Interruptions)

M. Henri Grethen (DP).- Elo huet deen aarmen Här Biltgen hei de Kapp gewäsch kritt!

(Hilarité)

M. le Président.- Jo, mä do gesitt Der, zu wat fir engen Inégalitéiten an Ongerechtegkeeten et féiert, wann een Exceptioun mécht. Deementsprechend wäerte vum Hierscht u keng Exceptiounen méi stattfannen.

Elo huet den Här Spautz d'Wuert.

Discussion générale

M. Marc Spautz (CSV).- Här President, Kolleeginnen a Kollegen, Lëtzebuerg huet sech bei der Ëmsetzung an dat nationaalt Recht vun deenen zwou Direktiven 2000/43 an 2000/78 - an dat kann ee praktesch bei all Direktiv soen - dach relativ vill Zäit gelooss. Dat ass alleréngs net ëmmer vu Virdeel. D'Haaptsaach ass awer, datt elo endlech och de Volet vun der Netdiskriminierung, also vum gläichen Traitement, en Acquis gëtt, an dat a ville Beräicher, op déi ech op dëser Plaz net méi wëll agoen.

Mengem Kolleeg a Frënd, dem Ali Kaes, wëll ech Merci soe fir säin ausféierleche schrëftleche wéi och mündleche Bericht.

De Grondsaz, op deem d'Gläichbehandlung an de Verbuet vun der Diskriminierung berouen, ass en Häerzstéck vum europäesche Sozialmodell. Ouni dës Prämissen ass et quasi onméiglech, an enger Demokratie weiderzekommen. An dat géllt och fir Lëtzebuerg. Eng gesellschaftlech Entwécklung no humanistesche Prinzipien muss et sinn a muss et ginn.

Eng Persoun opgrond vun hirer Rass, hirer ethnescher Herkunft oder hirer Astellung, der Relioun oder de Wäerter, no deene se leeft, dem Alter, der Behënnerung oder hirer sexueller Veranlagung ze béuerlechen an ze behandelen, ass net dat, wat ech ënner Nächsteléift verstinn an och net ënner Chancëgläichheet.

Doduerch, datt elo d'EU déi Direktiv erlooss huet, a Lëtzebuerg se dann an hiert nationaalt Recht ëmsetzt, wa mir dat Gesetz hei stëmmen, ass awer nach net alles an

der Rei. D'Gesetz ass deen ee Volet, mä d'Realitéit ass eng aner. Et kann een awer dovun ausgoen, datt mat engem Gesetz d'Diskriminierung weider misst ofhuelen, awer hei nach eng Hällewull vun Ustrengunge verlaangt sinn, well d'Gesetz eleng geet net duer.

Bei der Ëmsetzung vum Gesetz an den Alldag, beim Développéiere vun deenen „actions positives“, ass et wahrscheinlech och guer net esou domm, emol ze kucken, wéi een am Beräich vun der Chancëgläichheet vu Männer a Frae virgaangen ass. Zwar sinn och an deem Kontext nach vill Efforten néideg, ier ee vun enger allgemenger Gläichbehandlung schwätze kann, mä zumindest si mer um gudde Wee; op alle Fall hoffen ech dat.

Zënter elo méi wéi 30 Joer huet d'EU e ganze Gesetzeskader erlooss, fir d'Diskriminatioun tëschent Männer a Frae beim Salaire, bei den Aarbechtskonditiounen a bei der sozialer Ofsecherung ze verbidden. An och den Europäesche Gerichtshaff huet Säint dozou bäigedroen, fir dës Approche ze ënnerstëtzen. Haut ass d'Gläichberechtigung tëschent Mann a Fraeent vun de Kärziler vun der Europäescher Unioun, andeems versicht gëtt, déi sou genannten „gender“-Politik an all Aktivitéit vun der EU ze integréieren.

Ech erënneren op dëser Plaz dann och dorun, datt ouni all dës europäesch Initiative Lëtzebuerg wahrscheinlech an deem Beräich nëmme wéineg, fir net ze soe guer näischt opweises hätt. Dëst ass eng Tatsaach, op déi op dëser Plaz scho vill Leit, besonnesch während den Debatten zum 8. März - dem Internationale Fraendag -, un deem Pult Stellung geholl hunn.

Am Beräich vun der Chancëgläichheet tëschent Männer a Fraen ass et dann awer och esou, datt hei zu Lëtzebuerg nach d'Ëmsetzung vun zwou wichtegen Direktiven aussteet: éischtens, d'Direktiv 2002/73, déi sech mat der Neifaassung vun der Direktiv vun 1976 befaasst, déi de Prinzip vun der Égalité de traitement entre hommes et femmes regelt; zweetens, d'Direktiv 2004/113, déi sech mam Grondsaz vun der Gläichbehandlung tëschent Männer a Fraen am Beräich vun Zougang a Versuergung vu Gidder an Déngschtleschtungen befaasst.

An deem Kontext setzen ech mech och vehement derfir an, datt all déi Leit, déi eng schwéier Krankheet haten oder hunn, am Assurancëwiesen net méi diskriminéiert ginn.

E klengt Beispill: Ech hat viru laange Jore Kriibis an hunn dofir och haut nach Schwieregkeeten. Net gesondheetlecher Natur, au contraire, ech sinn ënner regelméisseg medezinescher Kontroll, an Dir gesitt, ech sinn och nach ëmmer gutt drop. Awer ech hu Schwieregkeeten eng Liewensversicherung, eng Assurance ze kréien. An esou wéi mir geet et dausenden, fir net ze soen zéngdausende vu Leit, déi och eng Krankheet haten an elo erëm kargesond sinn an déi nach ëmmer diskriminéiert ginn, well se vun den Assurancen d'Méiglechkeet net kréien, sech ofzesécheren. An ech hoffen, wann déi Direktiv bis kënnt, datt mer dann och dee Problem kënne léisen.

Kolleeginnen a Kollegen, et sinn awer am Laf vun de Joren am Beräich vun der Chancëgläichheet tëschent Männer a Fraen zu Lëtzebuerg eng Rei Initiative gestart ginn, net nëmmen um Plang vun der Regierung, de Ministère an de Verwaltungen, mä ganz konkret och bei de Sozialpartner.

Erlaabt mer vun dëser Plaz aus drun ze erënneren, datt déi zwou national representativ Gewerkschaften ënnert der Leedung deemools nach vum Fraeministère eng Initiativ ënnerstëtzt hunn an aktiv och dorun deelgeholl hunn. Och ech hat d'Chance deemools derbäi ze sinn, an et ass nach eng Ma-

dame heibannen, déi och deemools derbäi war.

(Interruption)

Mir hunn eis do intensiv mat Chancëgläichheet an de Betriber beschäftegt, hunn dës Geleeënheet genotzt fir de Gläichheetsprinzip souwuel an d'Organisationen selwer wéi och an d'Delegatiounen vun de Betriber weiderzedroen. E weidere Schrëtt war dann och do d'Schafe vum Chancëgläichheitsdelegierten am Privatsektor. Ech hoffen, datt et bei deem sengem Rôle am Moment bleift an datt en net nach aner Saachen dropgeluecht kritt.

D'Gläichheet tëschent Mann a Frae an der Aarbechtswelt ass alleréngs nach laang net esou wäit, datt dës Delegéierte wéinst Ënnerbeschäftigung kéinte kloen. Wéi 2002 eng Etüd vum Ceps/INSTEAD gewisen huet, läit den onerklärbare Salairesënnerschied tëschent engem Mann an enger Fra zu Lëtzebuerg bei 12%. Dës Zuel ass fir een, dee sech ëmmer aktiv fir d'Interesse vun der schaffender Bevölkerung asetzt, net ze vertrieiden. Dës Zuel klëmmt souguer op 28%, wa mer d'Erzéiungszäiten, de Berufsstopp duerch Familljepausen, net erausrechnen. Hei si mir also vun der Chancëgläichheet nach mellewäit ewech.

Fir awer elo de Volet vun der Chancëgläichheet am engere Sënn ze erweideren a vun Diskriminierung allgemeng ze schwätzen, wat jo ee vun den Theme vum Projet de loi ass, esou ka gesot ginn, datt zënter der Mëtt vun den 90er Joren an der EU e Konsens entstanden ass, fir datt d'Diskriminatioun nom Geschlecht, no der Rass net méi därerf weidergoen. Hei hunn och déi sou genannten Zivilgesellschaft, d'Gewerkschaften, d'Europäesch Parlament, d'ONGen eng wichteg Roll ze spillen. D'Resultat ass, datt souwuel de Vertrag vun Amsterdam wéi och dee vun Nice en Artikel géint d'Diskriminierung beinhalten.

Et gesäit een also, datt d'Ëmsetzung vun den Direktiven, mat deene mir eis elo hei beschäftegen, d'logesch Suite ass vun engem schonns vill méi laang dauernde Prozess, an dëst géllt fir d'gesamt Europäesch Unioun. 25 onofhängeg Länner setze mat dësen Direktiven e Gesetzeskader an hiert nationaalt Recht ëm.

Ier ech dës Volet vum Réckbléck op den europäesche Werdegang vun dëser Antidiskriminierungspolitik ofschléissen, wëll ech nach drop hiweisen, datt och an der sou genannter Agenda vu Lissabon eng vun den Zilsetzungen ass, datt déi Leit, déi bis ewell um Aarbechtsmarché ënnerrepresentéiert sinn, eng Chance vun enger verstärkter Vertrieedung solle kréien. Ech denken hei un déi eeler Matbierger an och un déi mat engem Handicap.

Här President, well jo an eiser heiteger Gesellschaft de Stellenwäert vun enger Persoun sech och iwwer hir Aarbecht definéiert, ass et nëmmen normal, datt sech d'Gewerkschaften an d'Sozialpartner mat der Thematik Diskriminierung beschäftegen. An dozou gehéiert net nëmmen d'Diskriminierung, iwwert déi mir haut de Mëtteg schwätzen, mä och déi tëschent Männer a Fraen, besser bekannt ënnert dem Numm vu Gläichstellungspolitik.

Kolleeginnen a Kollegen, Lëtzebuerg ass zënter senger Industrialiséierung ëmmer erëm mat der Thematik vun der Immigration fir seng Betriber konfrontéiert ginn. Ech denken un déi italienesch a spéider un déi portugisesch Immigration. Dobäi kann een och haut de ganze Volet vum Travail transfrontalier mat abezéien. Mir hunn also zu Lëtzebuerg e vitalen Intérêt

drun, eis net Lëtzebuerger Matbierger esou ze behandelen an an der Aarbechtswelt ze integréieren, datt si sech net diskriminéiert fillen.

Et ass jo net vun Topegkeet, datt mer iwwerall gesinn, datt ëmmer méi Leit sech och fir déi Leit asetzen. Dobäi muss awer genee opgepasst ginn, datt net nëmmen déi direkt, mä och déi indirekt Diskriminierung ofgeschafft gëtt. Ech huelen nëmmen als Beispill, a wéi enger Sprooch ech eng Sitzung ofhalen, oder wéi ech op rassistesche Witzer reagéieren.

Et gesäit een also, datt an de Betriber vu Säite vun den Delegatiounen nach vill Aarbecht ze leeschten ass, wou si net nëmme vun hiren nationale Gewerkschaften ënnerstëtzt ginn, mä och vum EGB, dee schonns 1995 zesumme mat den europäesche Patronatsorganisationen d'Florenzer Erklärung iwwert d'Diskriminatioun ofgemaach huet.

Déi Haaptakzenter sinn dofir engersäits de gesamte Volet vun der Unerkennung vun de Qualifikatiounen, déi een am Ausland kritt. D'EU-Europäer hunn do keng grouss Problemer, well déi europäesch Unerkennungsprinzipien spillen. Mä fir déi Leit aus sou genannten Drëttlänner ass et méi problematesch, wann net souguer onméiglech, eng adequat Unerkennung ze kréien.

Zwou aner Dispositiounen, déi Diskriminatioun begënschtegen, sinn déi sou genannten Auswahltester bei enger Astellung, an dann och d'Leeschtungsbeurteilungen, déi decidéieren, ob ee méi oder manner an der Pai kritt, ob een am Betrieb avancéiert oder och net. Bei dësen zwee Kritäre muss drop geuecht ginn, datt objektiv Kritären applizéiert ginn an net aus dem Bauch eraus oder gefillsméisseg eng Décisioun fällt. Dës Virgehensweis mécht nämlech der Diskriminatioun d'Dier op. Objektivitéit an och Novollzéibarkeet vun enger Décisioun sinn hei noutwendeg.

Wichteg ass awer an deem Kontext, datt d'Delegatioun drop uecht, datt, wa Plainten an deem Beräich kommen, si och seriö geholl ginn. D'Leit dierfen net d'Impressioun kréien, datt hir Reklamatioun net zu engem Resultat féiert, mä au contraire, datt si nach méi Problemer am Betrib kréie wéi virdrun. Hei gëtt och ganz kloer de Chef d'entreprise, also de Patron, an d'Verantwortung geholl.

Här President, Kolleeginnen a Kollegen, an eisen Nopeschlänner Frankräich an der Belsch si se schonn e bësse méi wäit wéi mir. Esou ass Frankräich mat senger Traditioun vun der Immigration schonn zënter Laangem mat enger soziokultureller Gesellschaft konfrontéiert. D'franséisch Politik war ëmmer déi, sämtlech Gruppen ze integréieren, ob se elo aus Spuenien, Portugal oder awer aus Afrika, also deenen ehemolege Kolonien, komm sinn. Datt awer och a Frankräich d'Integratioun net zu 100% réusséiert ass, konnt een och viru kuerzer Zäit an de Banlieuë vun de Stied wéi Paräis a Marseille feststellen. Dëst huet och domat ze dinn, datt een an den Etüde gesäit, datt besonnesch déi zweet Generatioun, déi jo d'franséisch Nationalitéit huet, sech diskriminéiert fillt.

Esou sinn dann am Laf vun de Joren 2001 an 2002 a Frankräich Gesetzter gestëmmt ginn, déi d'Lutte géint d'Diskriminatioun besser virubringe sollen, an dat nom Haaptprinzip vun de Fransousen, dee vun der „égalité devant la loi“ ausgeet. Och wann zënter 2003 e Changement an der Politik a Frankräich ze gesinn ass, dee méi Wäert op d'Integratioun leet wéi op de Kampf géint d'Diskriminatioun, esou kann een awer soen, datt eist Nopeschland am Beräich vun der Gesetzgebung géint d'Diskriminierung méi wäit ass a war wéi mir. Sief et, datt si europäesch Direktive méi schnell ëmsetzen, oder schonn dës Prinzipien an hiren na-

tionale Gesetzter verankert hunn. Dëst géllt och fir de Beräich vun der Aarbechtswelt, wou et e ganzen Interventiounsdispositif gëtt.

Des Weidere gëtt et eng national Telefonsnummer, an zwar gratis, wou ee sech melle kann, wann ee sech als Affär vun enger Diskriminatioun fillt oder och nëmmen Zeie vun esou enger Affär gëtt. Ech wënsche mer, datt och Lëtzebuerg sech emol eng Kiéier am Detail iwwert dës Infrastrukturen a Méiglechkeeten informéiert a gegebenefalls dës hei ëmsetzt.

(M. Laurent Mosar prend la Présidence)

An dat ass och zu Lëtzebuerg de Fall, datt d'ONG, déi sou genannten Zivilgesellschaft an d'Gewerkschaften sech dëser Thematik unhuelen, Campagnë maachen an ënnerstëtzen a versichen d'Populatioun fir dëst Thema ze sensibiliséieren. Duerch hiert Engagement an hir Mobiliséierung sinn och bei eis Ännerungen am Verhalen a virun allem an der Opfaassung komm. E grouse Merci op dëser Plaz fir all dëst Engagement!

En anert Beispill dofir, wéi d'Antidiskriminierungspolitik sech artikuléiere kann, ass d'Belsch. Hei ass et mat dem Opkomme vum „Vlaams Blok“ an den 80er Joren zu enger Weiderentwécklung vun der Politik an der Gesetzgebung géint d'Diskriminierung komm. Esou ass do en Zenter fir Chancëgläichheet an de Kampf géint Rassismus gegrënnt ginn. An 2003 huet eisen Nopeschstat e relativ ambitionéiert Antidiskriminierungsgesetz a Kraaft gesat. Dëst Gesetzeswierk geet wäit iwwert d'Dispositiounen vun der europäescher Direktiv ewech.

Am flämeschen Deel subventionéiert d'Regierung elo um Niveau vun de regionalen Aktionspläng Betriber, déi Action-positivë maachen, fir den Undeel un den Immigranten proportionell zu hirer Stärkt vun der Populatioun an de Betriber eropzesetzen. Do misst een och driwwer nodenken, ob een net esou Saache kann hei zu Lëtzebuerg ëmsetzen.

Interessant un dëser Politik ass nämlech, datt si a kengem Punkt um nationalen Niveau virgeet, mä datt si hei um Niveau vun den eenzelne Betriber handelt, andeems Ureegung fir eng Ausschaffung vun engem spezielle Plang gemaach ginn, déi dann och déi néideg Resultater souwuel fir déi Beschäftegt wéi fir d'Betriber bréngen.

Dës Beispiller weisen, datt et méi wéi ee Wee gëtt fir dës Projet de loi, dee mir hei stëmme sollen an hoffentlech och stëmme wäerten, mat Liewen ze féllen. Lëtzebuerg muss sech dann och säi Wee nach sichen, wéi mir an de Betriber an an der Gesellschaft mat der Diskriminierung wëllen ëmgoen.

Här President, fir elo dann op de Lëtzebuerger Kontext zrëckzekommen, esou wollt ech op déi eng an aner Remarque, déi eis Berufs-kummeren an hiren spektiven Avisë gemaach hunn, agoen.

D'Remarque iwwert déi Villfalt vun den Texter am Beräich vum Travail ass net vun der Hand ze weisen, awer nodeems mir jo haut de Code du Travail gestëmmt hunn, ass dës Problem jo elo aus der Welt geschafft. An dat ass och gutt esou. Ze begrëissen ass, datt souwuel d'Salariats- wéi och d'Patronatssäit de Prinzip vun esou enger Gesetzgebung ënnerstëtzen. Et kann een also nëmmen hoffen, datt dem Geescht vun deem Gesetz och - wéi eis däitsch Nopere soen - „Taten folgen“.

D'EU huet zumindest eng Rei vu Moosname virgesinn, datt dëst Gesetz mat Liewen erfüllt muss ginn. Esou gëtt d'Europäesch Kommissioun dem Conseil an dem Parlament ëmmer e Feedback iwwert dat, wat am Beräich vun de Memberstate geschitt ass oder net geschitt ass, jee nodeem. Awer

och en Aktiounsprogramm mécht et méiglech, fir datt déi eenzel Nationalstate Sensibiliséierungsprogrammer an och gezielt Aktiounen ëmsetze kënnen.

En nationaalt Gremium, deem an dësem Kontext och eng entscheedend Roll zoukënn't, ass de Centre pour l'égalité de traitement; den Ali Kaes huet et scho gesot. Hei bedauern ech allerdéngs, datt d'Regierung d'Optioun geholl huet, dësem Zenter och d'Kompetenz, fir d'Chancëgläichheet tëschent Mann a Fra ze begleeten, ze ginn. Et wier besser gewiescht, dat wieren autonom Gremië gewiescht.

Wéi ech schonn am Ufank vu menger Ried gesot hunn, ass am Beräich Egalitéit Männer a Fraen nach esou vill ze maachen, datt ze fäerten ass, datt souwuel d'Problematik vun der allgemenger Diskriminéierung wéi och déi vun der Chancëgläichheet tëschent Mann a Fra dann ze kuerz kommen, wann eng Verwaltung sech soll mat allem beschäftegen.

Wann awer all déi Leit sech esou vehement géint d'Diskriminéierung a fir d'Chancëgläichheet asetze wéi géint d'Fëmmen, wat mer elo déi lescht Wochen an Deeg erlieft hunn, dann, Dir Dammen an Dir Hären, léif Frënn, wäerte mer séier weiderkommen an da wäerte mer net méi laang misse vun der Diskriminéierung a vun der Chancëgläichheet tëschent Mann a Fra schwätzen, mä da wäert se jo och do ganz séier Realitéit ginn.

Ech hoffen och, datt d'Regierung hir Iddi, déi se an der Chômagegesetzgebung wëllt maachen, fir d'individual Rechter vum Chômeur ofzeschaffen, opgëtt. Et ass e falscht Zeechen no baussen, wann iwwerall vun Individualiséierung vun de Rechter geschwat gëtt, a beim Chômage géif dat anescht gemaach ginn, andeems de Gesamt-revenu vun engem Ménage bei der Berechnung vun der individueller Chômage-Indemnitéit ziele géif. Dat op alle Fall wier e falscht Zeechen, wa grad d'Regierung op där Positioun géif bleiwen a soen, datt do d'Individualrechter sollen ofgeschaaft ginn.

Loosse mer et upaken! Wou e Wëllen ass, ass och e Wee. An et ass wichteg, datt mir de séchere Wee a Richtung Chancëgläichheet ginn.

Här President, Kolleeginnen a Kolleegen, am Numm vun der CSV-Fraktioun ginn ech heimat d'Zoustëmmung zu dësem Gesetz. Et ass e weidere Schrëtt an déi gutt Richtung, awer et geet nach laang net duer.

Ech soen lech Merci.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien.

■ **M. le Président.** - Ech soen dem Här Spautz Merci. Als nächste Riedner ass den Här Bettendorf agedroen.

■ **M. Niki Bettendorf (DP).** - Merci, Här President. Ech hunn e puer Rieden, Här President: eng grouss, eng mëttel an eng kleng. Wat fir eng hätt Der gären?

■ **Plusieurs voix.** - Déi kleng!

(*Interruptions et hilarité*)

■ **M. le Président.** - Fänkt emol mat där éischter un.

■ **M. Henri Grethen (DP).** - Dir kënnt se och allen dräi halen.

(*Hilarité*)

■ **M. Niki Bettendorf (DP).** - Ech mengen, ech huelen déi kleng.

■ **Une voix.** - Jo!

■ **M. Niki Bettendorf (DP).** - Ech loossen den Text op der Säit an ech huelen déi kleng.

Ech muss lech soen, dass mir als Fraktioun vun der Demokratescher Partei mat der Ëmsetzung vun dësen zwou Direktive voll a ganz averstane sinn. Mir si géint all Forme vun Diskriminatioun. Och

haut hu mer laang driwwer geschwat: géint d'Diskriminatioun vum Fëmmert géint den Nettefëmmert, an ëmgedréint.

Ech muss lech soen, dass dëst Gesetz de richtege Wee ass an déi richteg Direktioun, virun allem och well déi Ulafstell soll geschafe ginn, wou ee sech ka wende wann ee Schwieregkeete mat der Diskriminatioun huet.

(*M. Lucien Weiler reprend la Présidence*)

Dat gesot, Här President, nodeems den Ali Kaes als Rapporteur eis esou genau an dëse Projet de loi agefouert huet, nodeems de Kolleeg Spautz dat nach eng Kéier gemaach huet, wäert ech dann am Kader vu menger ganz kuerzer a leschter Ried lech alleguerte Merci soen, dass Der mer nogelauschtert hutt, an Dir wäert mech op dëser Plaz net méi ze gesi kréien.

Ech soen lech Merci.

■ **Plusieurs voix.** - Ooohhh!

(*Applaudissements*)

7. Hommage à Monsieur Niki Bettendorf

■ **M. le Président.** - Merci, Här Bettendorf, fir déi Interventioun. Ech mengen, Dir hutt gemierkt um Applaus vun de Kolleegen heibanen, dass et eis alleguerte leed doet, lech net méi däerfen hei op där Tribün ze gesinn. Mir allegueren hunn lech während laange Joren do kënnen verfolgegen. Dir waart, mengen ech, ëmmer e fairen Intervenent, och wann Der heiansdo e bësse Salz an Är Riede gemaach hutt, wann et drëm goug, fir d'Regierung op dee richtege Wee ze féieren. Et war ëmmer ganz flott, et war ëmmer ganz interessant, a mir wäerten lech wierklech hei vermessen.

Nach eng Kéier Merci am Numm vun der ganzer Chamber fir déi vill Aarbecht, déi Der während deene laange Joren hei an dësem Haus gemaach hutt am Intérêt vun all deenen - an deene villen -, déi lech während all deene Joren ëmmer erëm och an de Wahlen hiert Vertrauen erweisen hunn. Dat Vertrauen, wat Dir krut, esou laang krut an esou massiv krut, dat war verdéngt, verdéngt duerch Är Aarbecht. An duerfir e ganz groussen, e ganz häerzleche Merci!

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. le Président.** - Dann hu mer nach d'Madame Loschetter. Den Här...

■ **Mme Viviane Loschetter (DÉI GRÉNG).** - Den Här Castegnaro.

■ **M. le Président.** - Jo.

■ **Mme Viviane Loschetter (DÉI GRÉNG).** - Mäi Schicksal ass jo ëmmer, dass ech nom Här Castegnaro kommen.

(*Interruptions diverses*)

■ **M. le Président.** - Neen, neen, den Här Castegnaro schwätzt net. Den Här Schneider huet d'Wuert fir eng ganz kuerz Interventioun, esou wéi meng Pa-beieren dat hei weisen.

8. 5518 - Projet de loi portant

1. transposition de la directive 2000/43/CE du Conseil du 29 juin 2000 relative à la mise en œuvre du principe de l'égalité de traitement entre les personnes sans distinction de race ou d'origine ethnique;

2. transposition de la directive 2000/78/CE du Conseil du 27 novembre

2000 portant création d'un cadre général en faveur de l'égalité de traitement en matière d'emploi et de travail;

3. modification des articles 8 et 13 de la loi du 12 septembre 2003 relative aux personnes handicapées;

4. abrogation de l'article 6 de la loi modifiée du 12 mars 1973 portant réforme du salaire social minimum (suite)

Discussion générale (suite)

■ **M. Romain Schneider (LSAP).** - Här President, ech wäert mech och un eng kuerz Interventioun halen. Virun allem wou deen Ofgang mat „standing ovations“ hei fir den Niki Bettendorf war, mengen ech, soll een och duerno kuerz an dezent bleiwen.

Ech géing fir d'éischt emol dem Rapporteur, dem Ali Kaes, Merci soe fir säi schrëftlechen a virun allem och säi mëndleche Rapport haut. Hien huet als richtige Eisleker bewisen, bei enger schwéierer Biergetapp vun der Chamber, datt een och an deene leschte Meter muss duerchdrécken. Hien huet dat gemaach hei bis zum Schluss, an duerfir meng Unerkennung an déi vun alle Memberen an der Chamber.

Dir Dammen an Dir Hären, de Projet de loi 5518 regruppéiert also zwou Direktiven, den 2000/43 an den 2000/78, déi an engem Gesetz zesummegefaasst sinn, wat och eng gutt Saach ass. Ech mengen, de Kampf géint d'Diskriminatioun ass eent vun den Haaptziler vun dëser Chamber an och vun eiser Fraktioun, déi mer mussen an eiser Gesellschaft vertrieeden a virundreiwen.

Den Traité vun Amsterdam huet der Europäescher Unioun eng juristesch Base ginn, fir eng reell Politik géint all Zort vun Diskriminatioun ze dévelloppéieren.

Dës zwou Direktive sinn éischt Schrëtt an déi Weeër, wou minimal Ufuerderungen un déi eenzel State gestallt ginn, fir eng Politik géint d'Diskriminatioun ze maachen. Dat si minimal Schrëtt, wou all Stat natierlech kann a wäert méi wäit goen. Dat hoffen ech och vun eiser Säit aus, a mir sinn op deem gudde Wee doran.

De Rapporteur huet och déi eenzel Elementer vun dësem Projet opgezeechent, an ech wäert och net weider dorop agoen. Ech wäert mer dat erspuere fir eng aner Kéier méi no ze bréngen. Méi speziell gouf och preziséiert, datt de ganze Statssektor vun dësem Projet ausgeschloss ass, wat den Emploi, wat den Accès dozou ugeet. Hei wäerte mer am Gesetzesprojet 5583 déi eenzel Punkten erëmfannen.

Ech bedauere genausou wéi de Conseil d'État, datt mer net parallel zu dësem Gesetz dat anert Gesetz och konnte virbréngen a votéieren, mä dat wäert an deenen nächste Méint da kommen. Et ass jo déposéiert ginn, an duerfir wäerte mer an dëser Chamber dann och dëse Kader kënnen maachen, fir datt och de ganze Statssektor dës Dispositiounen wäert zrëckbehalen. Et ass awer wichteg, datt mer dës Direktiven ëmsetzen, well mer dann endlech eng Rei vun Direktiven aus de Féiss kréien. Et sinn der nach genuch, déi mer mussen ëmsetzen.

Et ass och flott, datt de Projet virgesäit, datt positiv Aktiounen kënnen gemaach ginn, fir virun allem Leit, déi vun Diskriminatiounen eventuell kënnen betraff sinn, och wierklech

konkret Punkten ze weisen, fir zum Beispill d'Beschäftegung vun handicapéierte Leit ze promouvéieren.

Dir Dammen an Dir Hären, Här President, bei der Exekutioun vun dësem Gesetz wäert deem nei geschafene Centre pour l'égalité de traitement eng wichteg Roll zoukommen. An hei wäerte mer als Chamber och gespaant op deen éischte Rapport waarden, dee jo am Gesetz verankert ass, wou mer dann déi eenzel Aktiounen och kënnen noliesen an noverfollegen.

Zum Schluss géif ech dann och den Accord vun eiser Fraktioun zu dësem Projet ginn, mat der Hoffnung, datt dëst Gesetz och an der Praxis esou ëmgesat gëtt, wéi jo och eist Gesetz et virgesäit a wéi de Geescht vun dësem Gesetz ass.

Ech soen lech Merci.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien.

■ **M. le Président.** - Merci, Här Schneider. D'Madame Loschetter huet d'Wuert.

■ **Mme Viviane Loschetter (DÉI GRÉNG).** - Merci, Här President. Contrairement zum Här Bettendorf hunn ech nëmmen eng Ried, awer et ass eng kuerz.

Dëse Projet de loi 5518, dee mer haut solle stëmmen, a säin Zwillingsbrudder aus der Fonction publique, de Projet de loi 5583, sinn e Musterbeispill an eisen Ae fir eng verpasste Chance, fir endlech de Problem unzegoen, dass d'Fonction publique an de Privat-secteur d'selwecht solle behandelt ginn.

Grad bei der Ëmsetzung vun enger Direktiv - a speziell bei der Ëmsetzung vun enger Direktiv iwwert d'«mise en oeuvre du principe de l'égalité de traitement sans distinction de race» an esou weider an enger Direktiv «portant création d'un cadre général en faveur de l'égalité de traitement en matière d'emploi et de travail» - fanne mir dat extrem schued.

Och d'Kommissioun war sech eens, dass dës Method vun Trennung tëscht dem Privatsektor an dem Secteur public haut net méi zäitgeméiss ass. Si huet och nach e Saz am Rapport bäigefügt, deen deem Rechnung dréit. Mä domadder hat et sech dann awer och.

Och de Statsrot huet oder hat - do trenne sech d'Geeschter - op dësem Punkt eng Opposition formelle ausgesprach. Mir als Gréng fannen allerdéngs d'Interpretatioun am zweeten Avis vum Statsrot e bëssen anescht wéi en am Rapport beschriwwen ass, nämlech dass mer elo soen: De Statsrot ass zwar net zefridden, mä en huet keng Opposition formelle méi. Ech weess net, ob een dee Saz vum Statsrot esou kloer kann interpretéieren, mä mir wäerten dat jo dann och gesinn, d'autant plus wou de Statsrot a sengem Avis vum Projet de loi 5583, nämlech dee vun der Fonction publique, och nach eng Kéier op déi Opposition formelle hiweist.

A wa mer dann och nach op där manner couragéierter Léisung vun zwee Projets de loi bliwwen wieren, wéi mer haut bliwwen sinn, wär et dach awer ubruecht gewiescht, dass déi zwee Projete mateneen op den Ordre du jour an der Chamber komm wären a matenee gestëmmt gi wären. Mä och dës minimal Solutioun ass net zrëckbehalen. Am Ausland, notamment an der Belsch oder an Däitschland, ass et awer fäerdeg bruecht ginn, an engem Gesetz betreffend dës Direktiven anescht mat der Fonction publique a mam Secteur privé ëmzegoen.

Wann et ëm Egalitéit tëscht alle Leit geet wat den Traitement en matière d'emploi et de travail ugeet, esou geet et dann och ëm déiselwecht Gläichheet tëscht dem Secteur privé an dem Secteur public, sief et beim Stat oder bei de Gemengen. Dëst ass manifestement net ge-

schitt - leider - iwwert de Biass vun engem eenzege Projet de loi, engem eenzege Gesetz fir déi Direktiv ëmzesetzen. A wéinst der Form, déi hei ubruecht ginn ass, wäerten déi Gréng sech bei dem Vote hei enthalen.

Ech géif awer nach gären zwou Suggestiounen mat op de Wee ginn, wann dee Projet jo elo da gestëmmt ass:

Dat Éischt ass - an do sinn ech net 100%eg dem Här Spautz senger Meenung -: Mir mengen, dass et och eng Verflüchtung, eng Verantwortung vun der Regierung ass, fir eng Sensibiliséierung respektiv eng Informatiounscampagne ze lancéieren, dass d'Leit och genau wëssen, wou se kënnen hir Rechter verteidegt kréien a wat alles an där Direktiv respektiv an deem Gesetz drasteet.

Dat Zweet betrëfft dee Centre pour l'égalité de traitement. Do menge mir als Gréng, well mer och an der Kommissioun e puermol doriwwer geschwat haten, wéi vill Leit missten zur Verfügung stoen, ob een déi Leit vläicht direkt soll festhalen an deem Gesetz. Dat ass awer net geschitt. Et ass iwwer e Collège geschwat ginn, et gëtt iwwer Indemnitéite geschwat an et gëtt geschwat selon les disponibilités, dass d'Sekretariat da vu Statsem-ployéé soll gemaach ginn.

Eng Suggestioun wär vläicht: Ob et net sënnvoll wär de Service, deen de Médiateur huet, mat erunze-zeien an eventuell Synergien ze schafen. Dat géing eis erspueren, erëm en neie Centre ze schafen, an et géif ee vläicht domadder d'Kräfte bündelen. Eng Suggestioun, déi ech mat op de Wee ginn. De Minister kuckt zwar erstaunt, hie ka vläicht herno nach e Wuert dozou soen.

Domadder soen ech lech Merci fir d'Nolauschteren.

(*Interruption*)

■ **M. le Président.** - Merci, Madame Loschetter. Den Här Mehlen huet d'Wuert nach gefrot.

■ **M. Robert Mehlen (ADR).** - Merci, Här President. Just e puer Wuert. Eigentlech sollt mäi Kolleeg Gast Gibéryen dës Positioun hei virdroen, mä e konnt awer elo zum Schluss net méi hei sinn, sou datt ech ganz kuerz wëll soen, datt mir d'Grondausrichtung vun dësem Projet selbstverständlech matdroen. Et ass keng Diskussioun doriwwer.

Allerdéngs hu mer Schwieregkeete mat där Bestëmmung iwwert d'Charge de la preuve, wou gesot gëtt, datt den Demandeur Premier-indicé muss bréngen, fir ze beweisen oder fir eng Aktioun kënnen ze déclenchéieren, an dann ass et awer um Défendeur fir ze beweisen, datt keng Violation du principe de l'égalité de traitement stattfonnt huet.

Dat ass, wéi mer alleguer wëssen, eng Ëmkeierung vun der bishereger Rechtspraxis, eng awer dach bedenklech Haltung, déi sech do weist, déi mir, esou wéi se hei envisagéiert ass, net kënnen matdroen. Et ass och aus deem Grond, woufir datt mir, obscho mer soss mat der Ausrichtung vum Projet d'accord sinn, eis bei dësem Projet enthalte wäerten.

Ech soen lech Merci.

■ **M. le Président.** - Merci, Här Mehlen. De leschte Riedner ass den honorabelen Här Jaerling.

■ **M. Aly Jaerling (Indépendant).** - Merci, Här President. Och dem Rapporteur Merci fir säi Rapport. Ech mengen, ech brauch hei kengem ze erklären, dass ech och géint all Diskriminéierung sinn, besonnesch op der Aarbechtsplaz.

Ech wäert dëst Gesetz awer net stëmmen, an zwar aus verschidde-nen Ursaachen: